

bolest je razlita nad njimi. — Večkrat se sliši, da Meškove povesti pusté človeka otožnega in pobitega. Vzrok temu je morda včasih res neki nedostatek pri Mešku. Meško ubere strune, jih pusti, da zvené v mehkih božajočih akordih — toda ne čaka, da bi izzveneli akordi polagoma in naravno, ampak kar nekje na sredi udari s plosko roko po strunah, in namesto mehkega odmeva — rezka tihota . . . To opažaš pri „Besedah otožnosti“, pri „Sliki“ in v „Raznih potih“. Res da govori Salomon „Vanitas vanitatum“ — in našteva na dolgo in široko, kaj in zakaj „vanitas“, a na koncu vendar pove, da nekaj ni vanitas. In tisto zasije pred nami lepo in ožarjeno ter blaži vtiske, ki smo jih dobili od poprej. V tem tiči razloček! In v „Sliki“! Umetnik res da vidi disharmonijo v življenju; on bridko občuti, da življenje, ki je ubežalo, se ne vrne. Toda ali ni vsaj kapljice tolažbe za trpina, sedečega na klopi v aleji? Morebiti bi se mu pokazal cilj preko mej življenja . . . Ali bi „Slika“ ne pridobila s tem? V „Raznih potih“ je težka ločitev, težka zmaga nad samim seboj, toda ali se ne pomeša v to grenkost vsaj kapljica medu — veselje zmage nad samim seboj? Zakaj sama „skeleča trpkost in mračna otožnost“? Menimo, da bi bile Meškove črtice tako še bolj dovršene. „Sen poletne noči“ pa je lep. Pozitivna ideja, ki jo izraža konec, dobrodejno čitatelja dvigne iz splošnega dvoma, dasi mu ne more izbrisati iz srca nezadovoljne otožnosti.

F. J. Doljan: Lajnar je pač slika iz življenja, a kot umetniška slika brez vrednosti in ne zasluži mesta v družbi Meška in Cankarja. Nekaj čuvstva — in še to opisano gostobesedno in razblinjeno —, nekaj gladkega sloga in par srednjedobrih opisov narave: — to bo zelo vse, kar bi se moglo reči sliki v prilog. Izvirne ideje, zanimivega zasnutka — sploh kaj čvrstega, „originalnega“ v sliki ni. Doljan je menda še začetnik. In če to ne —: kaj samoraslega kot umetnik še nima. Morda si sčasoma pridobi . . . In potem (kakor se morebiti prozaično glasi, a res je le) — treba je študirati tudi pravila estetike! Omenjam le prizor na str. 181. Kako lahkomišelnost se opisujejo pri nas prizori, kakršni je ta! Mi smo se nekako navadili, da gremo pri čitanju kar brez premisleka mimo njih. A tako ne sme biti! Resna kritika naj bi poudarjala vedno iznova, da kar je greh v življenju, je greh tudi v umetnosti. In če se opisuje greh, naj se opisuje kot greh. In če se opisujejo prizori, ki so po svoji naravi delikatni, naj se opisujejo oprezno, resnobno, kratko . . . Ali pa je g. Doljan opisal iz razmerja med Metko in Pavletom res samo to in „le toliko, kolikor

je dopustno in kolikor ni v protislovju z dolžnostmi, ki jih ima do svojega prihodnjega moža . . .“? Mislimo, da ne!

P. P.

Slovenske narodne pesmi. Šesti snopič. (II. zvezka pōla 20—37.) Uredil dr. Karol Štrekelj. Izdala in založila „Slov. Matica.“ V Ljubljani, 1901. Natisnila „Zadr. tiskarna.“ — Že zadnji zvezek se je gibal prav ob meji dopustne poezije, a gradivo, ki je zbrano v tem snopiču, je pod vsako kritiko. To niso več pesmi, ampak nekaj drugega. To tudi ni več narodno, ampak je nerodno in grdo. Z npravnega in estetičnega stališča moramo vsebino te knjige najodločneje grajati. Izgovarjati bi se dala edino le s folklorističnega stališča, češ: Vse narodno blago se mora zbirati. A tudi to načelo ima svoje meje. Ni vse pesem, kar je rimano; nekje je meja, ko tudi rima izgubi značaj poezije. Tudi ni vse narodno, kar narod govori, ker inace bi morali med narodno blago nabrati tudi vse kletvine in psovke. Meja se ne sme prekoračiti. Če opazujemo, kako drugi narodi zbirajo svoje narodno blago, vidimo, da se držé meje, katero jim kaže, če ne npravnost, pa vsaj dostojnost. Zakaj se je začelo nagibati pesništvo v romantični dōbi na narodno stran? Ker je videlo v narodni poeziji krepko pesniško silo. S takimi pesmami, kakor jih vidimo v tem zvezku, pa pač ne bomo osvežili niti umetnega pesništva niti izkazali znanosti kake usluge. Kateri omikani Slovenec bi se upal s tem zvezkom v roki stopiti pred Francoza ali Nemca ter reči: Moj narod prepeva take pesmi! Ne, to ne gre! Kjer se začenja podlost, tam preneha poezija. Zbirka narodnih „pesmi“ se mora ravnati po tem načelu.

Dr. E. L.

Poezije. Zložil Simon Gregorčič. III. — V Ljubljani. Založil Josip Gorup. Natisnila „Narodna tiskarna“. 1902. — S to novo zbirko pesmi našega „goriškega slavca“ se bomo v prih. številki obširneje bavili. Topot samo to-le kot nekaka splošna sodba: Ko smo prebirali ta zvezek, in se ob njem spominjali družega, a zlasti še prvega zvezka Gregorčičevih „Poezij“, obvladalo nas je vsekako čuvstvo, sorodno onemu, ki je pesniku samemu porodilo naslednje verze v tej novi knjigi:

Mladosti mi solnce bistrilo glavo,
srce mi čuteče je grela,
mi vžigalo v duhu je žarke svetle,
življenje je v srci kipel.

Mnog cvet mi na polji duha in srca
o solnci se tem je porajal,
in včas rad potnik, tu mimo gredoč
o cvetkah se teh je naslajal.